

Warszawa, dnia 19 lipca 2011 r.

KANCELARIA SENATU
BIURO LEGISLACYJNE

Opinia
o ustawie o zmianie ustawy o ochronie prawnej odmian roślin
(druk nr 1285)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa nowelizuje ustawę z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin.

Posiadacze gruntów rolnych mają obowiązek uiszczenia opłaty na rzecz hodowcy za możliwość korzystania z materiału ze zbioru jako materiału siewnego odmiany chronionej prawem przysługującym hodowcy. W obowiązującym stanie prawnym z opłaty tej są zwolnieni tzw. drobni rolnicy, posiadacze gruntów o powierzchni do 10 ha.

Celem nowelizacji jest rozszerzenie kręgu rolników korzystających z odstępstwa rolnego bez opłat o tych, którzy posiadają grunty do 25 ha. Wyjątkiem będzie uprawa ziemniaka gdzie limit powierzchni gospodarstwa pozostał na poziomie 10 ha.

Nowelizacja poszerza także katalog gatunków roślin uprawnych podlegających odstępstwu rolnemu, który po wprowadzeniu zmian będzie obejmował: pszenicę zwyczajną, żyto, jęczmień, pszenżyto, owies, kukurydzę, rzepak, łubin żółty i wąskolistny, lucernę siewną, groch siewny, bobik, wykę siewną, pszenicę twardą, rzepik, len zwyczajny (oleisty), a także ziemniaka.

Ustawa dodaje także przepis statuujący możliwość pobierania opłat za korzystanie z odstępstwa rolnego na rzecz hodowcy przez organizację hodowców. Koniecznymi warunkami są członkostwo hodowcy w organizacji oraz umowa między nimi, której elementy określa dodany przepis.

Ponadto ustawa wprowadza trzydziestodniowy termin na udzielenie hodowcy informacji o wykorzystaniu zbiorów jako materiału siewnego.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Przedłożona Senatowi ustawa o zmianie ustawy o ochronie prawnej odmian roślin została uchwalona przez Sejm na 95 posiedzeniu w dniu 1 lipca 2011 r.

Ustawa stanowi efekt wspólnego rozpatrzenia projektów rządowego (druk sejmowy nr 4318) oraz poselskiego (druk sejmowy nr 3603). Projekty były przedmiotem prac sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, która do projektu rządowego, który był traktowany jako projekt wiodący, wprowadziła poprawki polegające na:

- a) uprawnieniu posiadacza gruntu rolnego do użycia za opłatą tylko materiału siewnego pochodzącego z jego gospodarstwa
- b) zmianie terminu wejścia ustawy w życie.

W trakcie drugiego czytania zgłoszono trzy poprawki, które nie zostały przez Sejm przyjęte.

III. Uwaga szczegółowa

Na podstawie art. 23 ust. 7 organizacja hodowców będzie mogła pobierać opłatę za korzystanie z materiału siewnego na rzecz hodowcy, który jest jej członkiem, po zawarciu umowy z tym hodowcą. W ust. 8 tego artykułu wskazano jakie elementy powinna zawierać umowa. Są to:

- a) oznaczenie stron umowy,
- b) czas trwania umowy,
- c) upoważnienie do pobierania przez organizację hodowców opłaty, na rzecz hodowcy,
- d) wskazanie odmian roślin, do których hodowcy przysługuje wyłączone prawo, za które ma być pobierana przez organizację hodowców opłata na rzecz hodowcy,
- e) sposób i termin rozliczenia pobranej przez organizację hodowców opłaty na rzecz hodowcy.

Wymienienie, w ust. 8, obligatoryjnych elementów umowy wydaje się mieć na celu ułatwienie adresatom sformułowania umowy. Są to bowiem klauzule, które rozsądnie działające podmioty zamieściłyby w umowie nawet przy braku ust. 8.

W praktyce istnienie ust. 8 może prowadzić do zawierania nieważnych umów. Zgodnie z art. 58 § 1 Kodeksu cywilnego, czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Sprzeczność czynności prawnej z ustawą występuje nie tylko wtedy, gdy czynność prawna zawiera postanowienia niezgodne z ustawą, ale także wtedy, gdy

nie zawiera treści nakazanych przez normę prawną (S. Grzybowski (w:) *System Prawa Cywilnego*, t. I, 1974, s. 510 i n.; A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, *Prawo cywilne*, 2001, s. 318; Z. Radwański, *System Prawa Prywatnego*, t. 2, s. 224).

Zawarcie umowy, która nie określa np. czasu trwania umowy, będzie rodziło skutek w postaci nieważności umowy. Jeżeli dojdzie do świadczeń na podstawie nieważnej umowy, pojawią się problemy z rozliczeniami pomiędzy stronami nieważnego stosunku prawnego.

Tymczasem zgodnie z zasadami ogólnymi brak któregoś z elementów określonych w ust. 8 nie musiałby prowadzić do nieważności umowy. Przykładowo, brak oznaczenia czasu trwania umowy byłoby traktowane jako zawarcie umowy na czas nieoznaczony.

Wobec powyższego należy rozważyć, czy pozostawienie ust. 8 jest uzasadnione.

Michał Gil

Legislator